

Tradiciškai, besibaigiant metams, Panevėžio Elenos Mezginaitės viešojoje bibliotekoje septintą kartą įvyko bibliotekos su Panevėžio švietimo centru organizuota konferencija „Iškilios Panevėžio krašto moterys“. Šiomet buvo prisiminti devynių moterų, kilusių iš Panevėžio krašto, gyvenimo darbai ir istorijos.

Konferenciją pradėjo Panevėžio folkloro ansamblis „Raskila“ (vadovė Lina Vilienė). Susirinkusiems kolektyvas padovanojo aukštaitišką pasveikinimą – taip prisiminta, kad šie metai – Aukštaitijos metai. Panevėžio švietimo centro direktorė Asta Malčiauskienė neslėpė, kad šioje konferencijoje išgirstos moterų gyvenimo istorijos kviečia stabtelėti ir paieškoti prasmės savo gyvenime ir darbuose. Jai antrino ir Panevėžio Elenos Mezginaitės viešosios bibliotekos direktorė Loreta Breskienė, kuri citavo poeto Justino Marcinkevičiaus mintį: „Žinau, kur baigiasi ateitis: ten, kur prasideda abejingumas tautos istorijai, kultūrai, kalbai“.

Panevėžio kraštotyros muziejaus direktoriaus pavaduotoja-vyriausioji fondų saugotoja Jūratė Gaidelienė pristatė visuomenės veikėją Feliciją Bortkevičienę, kurios 150-osios gimimo metinės buvo minimos šiomet. Mažai kalbėjusi, tačiau daug veikusi Felicija Bortkevičienė savo drąsa ir ryžtu įsirašė į istoriją – dar gyvendama su tėvais ji įsiliejo į draudžiamų knygų platinimo veiklą. Ištekėjus už Jono Bortkevičiaus, siekusio sulietuvinti Vilnių, jos veikla dar labiau suaktyvėjo: buvo įsteigusi spaustuvę „Varpas“, kovojo už moterų švietimą, užsiėmė filantropine veikla, vadovavo „Žiburėlio“ draugijai ir Kankinių kasai, kaliniams organizavo teisinę pagalbą, aktyviai reiškėsi politikoje. Felicija Bortkevičienė ir Gabrielė Petkevičaitė-Bitė buvo pirmosios moterys kandidatės į prezidento postą. Prisimenant šios asmenybės darbus, 2004 m. buvo įsteigta Felicijos Bortkevičienės kalbos premija.

Rokiškio rajono savivaldybės Juozo Keliuočio viešosios bibliotekos Salų filialo bibliotekininkė Rasa Kalnietienė pasakojo apie savo kraštiečių dailininkę, tekstilininkę, vienuolę Anelę Mironaitę. Moteris anksti davė amžinuosius įžadus Švč. Nekaltosios Mergelės Marijos tarnaičių seserų kongregacijoje, vienuolinis jos vardas – Arkadija. Pasaulietiniame gyvenime buvo žinoma kaip dailininkė tekstilininkė – audė audinius, kūrė kostiumus dramos, operos ir baleto spektakliams, audė kilimus mišriomis technikomis (kaišymas, pešiojimas), naudojo gamtines medžiagas (asiūklus). Audinių projektams taikė augalinių bei geometrinių motyvų stilizuotus ornamentus. Surengė keturias personalines parodas, nuo 1953 metų buvo Dailininkų sąjungos narė. 1996 m. Panevėžyje atsikūrus vienuolynui, iš Kauno grįžo į Panevėžį, čia 2005 m. mirė.

Panevėžio Elenos Mezginaitės viešosios bibliotekos direktoriaus pavaduotoja Leokadija Vaitiekaitienė paruošė pranešimą apie ilgametę (1977-1990) Panevėžio apskrities G. Petkevičaitės-Bitės bibliotekos direktorę Vandą Paškauskienę. Ji buvo išskirtinė asmenybė Panevėžio kultūros bendruomenėje: įgyvendino eksperimentinį tarpžinybinės bibliotekų

centralizacijos projektą, jos rūpesčiu bibliotekai buvo suteiktas G. Petkevičaitės-Bitės vardas, biblioteka įgijo respublikinės reikšmės statusą, 16 metų buvo Panevėžio miesto kultūros darbuotojų profsajungos komiteto pirmininkė bei Kultūros darbuotojų profsajungos respublikinio komiteto narė, savo pavyzdžiu kūrė šiuolaikiškos bibliotekos, bibliotekininko įvaizdį, griovė stereotipus.

Komunikacijos centro „Kalba. Knyga. Kūryba“ vadovė Lionė Lapinskienė šiemet tarsi pratęsė savo praėjusių metų pasakojimą. Pernai kalbėjusi apie kalbininką, pedagogo Petro Būtėno pirmąją žmoną, šiemet pasakojo apie antrąją jo žmoną – Malviną Jurevičiūtę-Būtėnienę. Pasak Lionės Lapinskienės, ši asmenybė – lietuviškos moters stiprybės simbolis. Malvina užaugino ne tik Petro Būtėno du vaikus iš pirmosios santuokos, bet ir du savus. Prasidėjus Antrajam pasauliniam karui ir Petriui Būtėnui pasitraukus į Ameriką, viena likusi su keturiais vaikais, Malvina Būtėnienė patyrė daug vargo. Laimė, nebuvo išvežta į Sibirą, bet su savo vyru jau niekada nebesusitikė.

Istorikas, karaimų istorijos tyrinėtojas Saulius Kurnickas savo pranešimo pradžioje trumpai pristatė Panevėžio krašto karaimų istoriją, o paskui papasakojo apie tris iškilias Panevėžio krašto karaimų pedagoges. Tamara Tinfavičiūtė-Firkavičienė nuo mažens buvo gabi muzikai, grojo pianinu, svajojo savo ateitį sietu su muzika, tačiau baigusi Vilniaus universitetą 40 m. dirbo Vilniaus Salomėjos Nėries vidurinėje mokykloje anglų kalbos mokytoja (šioje mokykloje anglų kalba buvo mokoma nuo pradinių klasių). Ona Novickaitė – taip pat legendinė anglų kalbos mokytoja, dirbo Panevėžio 5-ojoje vidurinėje mokykloje net 37 metus ir buvo laikoma viena geriausių ir turbūt garsiausių anglų kalbos korepetitorių Panevėžyje. Rima Kurliancovaitė-Kurgunceva turėjo absoliučią klausą, baigė Vilniaus konservatoriją, vėliau joje dėstė. Tapo vedančiąja koncertmeisterė aktorių meistriškumo katedroje. Jos studentais buvo visiems gerai žinomi aktoriai Vytautas Šapranauskas, Dalius Mertinas, Kostas Smoriginas, Kristina Kazlauskaitė ir daugelis kitų.

Šiemet buvo minimos 100-osios skulptorės Ievos Sakalauskaitės-Pocienės gimimo metinės, todėl apie šią asmenybę pranešimą paruošė Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešosios bibliotekos Kultūros paveldo tyrinėjimo ir skaitmeninimo skyriaus vadovė Greta Kėvelaitienė. Nors Ieva Sakalauskaitė-Pocienė gimė Panevėžio raj. Piniavoje, 5 m. praleido Vokietijoje, vėliau gyveno Australijoje. Čia mokėsi skulptūros meno. Savo žinias tobulino Austrijoje. Ieva Sakalauskaitė-Pocienė sukūrė daug skulptūrų viešosioms erdvėms, jai buvo artima ekspresionizmo idėja, dalyvavo grupinėse parodose. Kaip teigė pranešėja Greta Kėvelaitienė, Ieva Sakalauskaitė-Pocienė daug keliavo, buvo apdovanota prestižiniais apdovanojimais. Panevėžio apskrities G. Petkevičaitės-Bitės viešojoje bibliotekoje saugomas jos skaitmeninis archyvas.

Istorikė, publicistė Joana Viga Čiplytė pristatė jauną panevėžietę, grafikos dizainerę Uršulę Kavaliauskaitę-Vaitulionę. Vilniuje baigusi grafikos dizaino studijas, vėliau dirbo įvairiose reklamos agentūrose. Šiuo metu ji užsiima piešimu ant sienų. Naujausią jos darbą galima pamatyti Panevėžio „Kalnapilio“ arenoje. Įspūdingas 90 kv. metrų dydžio piešinys ant sienos atvaizduoja pačią areną ir iliustruoja visas arenoje vykstančias veiklas.

Jau septynerius metus iš eilės vykstanti konferencija visiems dalyviams primena kiek daug šviesuolių, veiklių, aktyvių asmenybių turi Panevėžio kraštas.

Konferencijos vaizdo įrašą netrukus galėsite peržiūrėti Panevėžio Elenos Mezginaitės viešosios bibliotekos Youtube paskyroje.

Vaida Žalienė

Vyresn. metodininkė komunikacijai ir projektų valdymui

Vaidos Žalienės nuotraukosbibliot

